

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІД ВПЛИВОМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО АГРОБІЗНЕСУ

ЛІВІНСЬКИЙ Анатолій¹, БЛИЗНЮК Тетяна², СТЕПАНОВ Микола³

¹ Одеський державний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0002-2337-3884>

² Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

<https://orcid.org/0000-0002-8291-4150>

³ Одеський державний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0000-2908-4541>

aspiranttyra67@gmail.com

Результати свідчать про наявність «перехідного періоду», коли управління фінансовими ресурсами поступово стає рушієм цифрової трансформації агробізнесу. В умовах воєнного стану цей період потребує додаткових стимулів, серед яких ми запропонували запровадження державних програм із субсидування цифрових технологій у сільському господарстві, розвиток інфраструктури для доступу до цифрових фінансів у віддалених регіонах та забезпечення стабільного фінансового регулювання для пом'якшення негативного впливу цифрових фінансів на економічну діяльність агробізнесів. Ефективне фінансове регулювання дозволяє не лише послабити негативний вплив, але й створює умови для прискорення адаптації до цифрових інновацій. Мета цього дослідження полягає в тому, щоб вивчити вплив цифрового фінансування на управління підприємствами АПК шляхом аналізу впливу цифрового фінансування на операційний прибуток та фінансовий результат сільськогосподарського виробництва. Дослідження показує, що цифрові фінансові ресурси допомагають підвищити операційний дохід та фінансовий результат сільськогосподарського виробництва, сприяють збільшенню операційного доходу сільського господарства шляхом збільшення пропозиції фінансування, прискорення ліквідності запасів та підтримки інвестиціями. Крім того, інклюзивне цифрове фінансування є більш ефективним для зростання сільськогосподарської діяльності внаслідок його поширення у всі сфери глобальної економіки.

Ключові слова: цифрові фінанси, агропромисловість, цифрова трансформація, агробізнес України, фінансові ресурси, інклюзивність, ризики воєнного стану, фінансова екосистема.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-48>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розвиток цифрових фінансових ресурсів в Україні значно вплинув на різні аспекти соціально-економічного розвитку. Проте аграрний сектор, зокрема сільгоспідприємства, стикається з низкою унікальних викликів, які уповільнюють впровадження цифрових інструментів але формують його потенціал. Серед цих викликів - внутрішні та зовнішні ресурсні обмеження, екологічні фактори та циклічність аграрного виробництва, посилені воєнним станом та його супутніми ризиками. Для аналізу зв'язку між цифровими фінансами та цифровою трансформацією агробізнесу, а також вивчення факторів, що впливають на ефективність цифрових фінансів в умовах воєнного стану, ми використовуємо комплексний підхід, що враховує як технологічні, так і регуляторні аспекти.

Дослідження спрямоване на аналіз впливу цифрового фінансування на ефективність управління підприємствами агропромислового комплексу (АПК) в умовах сучасних викликів, зокрема ризиків воєнного стану та оцінка можливостей використання цифрових фінансових інструментів для мінімізації ризиків, пов'язаних із військовими діями. Цей напрямок дослідження дозволить виявити, як цифрове фінансування може стати ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності та стійкості підприємств АПК, а також сприяти їх адаптації до сучасних викликів.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вчені активно займаються вивченням ролі цифрових інструментів фінансування у забезпеченні стабільності операційного прибутку та ланцюжку створення вартості сільськогосподарських підприємств, зокрема Martens, K., Zscheischler, J. [1] аналізують використання цифрових фінансових послуг, таких як мобільні платежі та платформи кредитування, для підвищення фінансової стабільності фермерів і аграрних підприємств у країнах, що розвиваються, що призводить до розуміння можливостей та викликів цифрового фінансування в аграрних ланцюгах вартості, Zhang, H. [2] Fang, D., & Zhang, [3] X. Gao, X., & Gao, R. [4] Zhao, X. Zhang, W. [5] розглянули, що фінансові технології сприяють зниженню транзакційних витрат і підвищують доступність кредитів для сільськогосподарських підприємств, та досліджують роль цифрового фінансового включення у підтримці стабільності прибутків фермерських господарств через доступ до страхування врожаю та онлайн-кредитування, блокчейну, щоб забезпечити чіткий

напрямок для майбутнього розвитку ланцюжків доданої вартості в сільськогосподарській галузі в країнах, що розвиваються, розглядали вплив платформ мікрофінансування на стійкість агробізнесів у періоди економічної невизначеності.

Огляд літературних джерел демонструє широкий спектр досліджень, що підтверджують важливість цифрових інструментів у забезпеченні фінансової стабільності сільськогосподарських підприємств. Теоретико-методологічні засади цифровізації фінансового ринку та інклюзивного розвитку формуються на вітчизняному досвіді використання цифрових фінансів для підвищення фінансової стабільності агропідприємств в умовах сучасних викликів і представлені в роботах українських вчених О. Барановського, О. Павлова, Дідуха С. М. [10], О. Вовчака, С. Волосовича, В. Корнеєва, Г. Корнієнка [8], В. Коваленко, К. Краус, С. Науменкова, С. Онишко та багатьох інших. Крюкова І.О., Замлинський В.А., Дяченко О.П. [11], та інші досліджували імплементацію концепції «Green deal» та впровадження циркулярної економіки у аграрному секторі в контексті перспектив конкурентоспроможності України. О. І. Павлов, С. М. Дідух і В. Д. Барвіненко, дослідили роль та місце фінансових потоків агрохолдингів в інклюзивному розвитку [10]. С. В. Степаненко обґрунтував вагомість формування інклюзивної економіки і відтворення ресурсного потенціалу агробізнесу [6;7] та соціальної інклюзії як пріоритет розвитку аграрного сектору і сільських територій, Lucas Olmedo, Mary O'Shaughnessy [12] визначають соціальні підприємства активаторами інклюзивної взаємодії та співробітництва між громадами та зовнішніми економічними агентами [13]. Чуницька, І., Богріновцева, Л. [14] наголошують, що «навіть попри важке становище України цифрові технології на фінансовому ринку й далі залишається привабливою для інвестицій. Україна успішно рухається до повсюдного впровадження фінтех-технологій на фінансовому ринку, що підтверджується різноманітністю стартапів, ідей, збільшенням кількості фінтех-компаній, які й далі працюють і з'являються на ринку, незважаючи ні на що».

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Попри значні досягнення варто акцентувати увагу на стрімких змінах у цифровому і соціально економічному середовищі, отже теоретичне обґрунтування розвитку фінансового аграрного ринку значно відстає від реалій, тому потребує подальших досліджень з боку наукової спільноти.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Протягом останніх років виникла потреба визначення сучасного стану та перспектив впливу цифрових технологій на розвиток фінансового ринку АПК України з урахуванням їх стрімкого впровадження в світі.

Фінансові ресурси охоплюють грошові кошти, доступні для розподілу на ініціативи для досягнення цілей організації. Вони мають вирішальне значення для кожного аспекту діяльності організації, включаючи закупівлю сировини, оплату праці співробітників та інвестиції в нові проекти. До основних видів фінансових ресурсів належать грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість, інвестиції, товарно-матеріальні цінності. Фінансові ресурси можуть надходити з внутрішнього джерела нерозподіленого прибутку та амортизаційних фондів або зовні за рахунок позик, капіталу та грантів. Як внутрішні, так і зовнішні джерела є важливими для фінансування різноманітних організаційних заходів. Ефективне управління фінансовими ресурсами передбачає складання бюджету та прогнозування, фінансове планування, моніторинг і контроль витрат. Організації також можуть запроваджувати методики скорочення витрат, стратегії збільшення прибутку та ефективний розподіл ресурсів. Організації стикаються з кількома проблемами в управлінні фінансовими ресурсами, включаючи економічні коливання, нормативні зміни, політичні впливи та економічні обмеження. Розробка стратегій вирішення цих проблем має вирішальне значення для підтримки фінансової стабільності.

Фінансовий агропродовольчий ринок неможливо уявити без використання цифрових технологій, зокрема без цифрових платформ для торгівлі сільгосппродукцією, зокрема онлайн-ринків для купівлі-продажу агропродуктів, які дозволяють зменшити витрати на посередників, забезпечуючи прямий зв'язок між виробниками та покупцями, мобільних додатків та електронних гарантій для швидких та безпечних розрахунків між учасниками ринку, фінансових технологій (FinTech) - платформ для мікрокредитування та краудфандингу, що забезпечують доступ малих фермерів до фінансування, використання блокчейну для відстеження походження продукції, забезпечення прозорості фінансових операцій та зниження ризику шахрайства.

Цифрові інструменти управління ризиками – це програмні рішення для страхування врожаю, управління ризиками, пов'язаними з кліматичними змінами чи ринковою нестабільністю, датчики, що моніторять умови вирощування культур, дозволяють оптимізувати використання ресурсів та підвищити ефективність господарської діяльності, аналітичні платформи та великих даних (Big Data), інші інструменти для аналізу ринкових тенденцій, планування виробництва та прогнозування попиту.

Обліково-аналітичне забезпечення фінансових ресурсів ґрунтується на системах цифрового документообігу, електронному документообігу для прискорення та спрощення укладення контрактів, оформлення сертифікатів і ліцензій, автоматизованих систем обліку та фінансового управління. ERP-системи, що дозволяють інтегрувати всі фінансові, операційні та облікові процеси підприємств у єдину платформу. Впровадження цифрових технологій в агропродовольчий сектор сприяє підвищенню ефективності діяльності, зниженню витрат, забезпеченню прозорості операцій і відкриває нові можливості для інтеграції учасників ринку в глобальну економіку.

Вплив воєнного стану на цифрові фінанси в агробізнесі є достатньо вагомим і потребує аналізу. В умовах воєнного стану виклики для аграрного сектору значно посилюються. Нестабільність логістичних ланцюгів, пошкодження інфраструктури та ризики втрати врожаїв через військові дії є ключовими факторами, які стримують цифрову трансформацію. Водночас цифрові фінанси можуть виступати ефективним інструментом для підвищення стійкості підприємств через:

- доступ до мікрофінансування для швидкого відновлення пошкоджених ресурсів;
- інтеграцію блокчейн-рішень для забезпечення прозорості у логістичних процесах;
- використання страхових продуктів на базі цифрових платформ для зменшення ризиків.

Фінансові ресурси – це не просто частина організації, вони є її «хребтом». Вони дозволяють організаціям досягати своїх цілей, підтримувати діяльність і розвиватися з часом. Розуміння цих ресурсів і ефективне управління ними є не просто вирішальним, це ключ до успіху організації. Фінансові ресурси охоплюють грошові резерви, доступні організації для здійснення діяльності та досягнення своїх цілей. Ці ресурси служать основою для операційних і стратегічних рішень, дозволяючи розподіляти кошти на ініціативи, які відповідають цілям організації. Активи можна конвертувати в готівку, наприклад гроші, інвестиції та інші ліквідні активи. Належне управління фінансовими ресурсами гарантує, що організація може виконувати свої зобов'язання, інвестувати в можливості та витримувати фінансову невизначеність. Фінансові ресурси необхідні для кожного аспекту діяльності організації. Вони використовуються для закупівлі сировини, оплати праці працівників, інвестування в нові проекти та покриття операційних витрат. Організація може ефективно функціонувати та конкурувати на ринку без відповідних фінансових ресурсів.

Можна виділити наступні види фінансових ресурсів.

Грошові еквіваленти та готівка є найбільш ліквідними видами фінансових активів. Еквіваленти грошових коштів – це короткострокові, високоліквідні інвестиції, які можна легко конвертувати у відомі суми готівки та настільки близькі до терміну погашення, що вони становлять незначний ризик зміни вартості. Вони охоплюють фізичну валюту, залишки на банківських рахунках і короткострокові інвестиції, які можна швидко конвертувати в готівку. Ці ресурси є незамінними для повсякденної діяльності, оскільки вони дозволяють організації виконувати свої нагальні фінансові зобов'язання.

Дебіторська заборгованість - це суми заборгованості покупців організації за товари або послуги, надані в кредит. Ефективне управління дебіторською заборгованістю передбачає дотримання балансу між наданням кредитів клієнтам і забезпеченням своєчасного стягнення. Це має вирішальне значення для підтримки грошового потоку та забезпечення того, щоб організація мала достатньо коштів для покриття своїх витрат.

Інвестиції включають фінансові активи, такі як акції, облігації та інші цінні папери утримування, щоб отримати прибуток. Ці інвестиції можуть принести дохід і сприяти економічній стабільності та зростанню організації.

Запаси складаються із сировини, незавершеного виробництва та готової продукції, яку організація утримує для виробництва та продажу. Правильне управління запасами гарантує, що організація зможе задовольнити попит клієнтів, не накопичуючи надмірні кошти в непроданих запасах.

До джерел фінансових ресурсів належать внутрішні джерела: кошти, створені всередині організації. До них відносяться нерозподілений прибуток і амортизаційні фонди, нерозподілений прибуток. Організація зберігає ці прибутки для реінвестування, а не розподіляє їх як дивіденди. Нерозподілений прибуток є важливим джерелом фінансування для проектів зростання та розширення. Амортизаційний фонд, який акумулює безготівкові витрати, які з часом зменшують вартість активів. Кошти амортизації можуть бути реінвестовані в організацію для заміни або модернізації активів.

Зовнішні джерела фінансових ресурсів - це кошти, отримані ззовні організації. До них належать позики, капітал і гранти, позики. Фінансові установи, зокрема банки, пропонують позики, які забезпечують необхідний капітал для різноманітних проектів. Ці позики, однак, передбачають зобов'язання сплачувати відсотки та мають бути погашені згідно з заздалегідь визначеним домовленостям. У акціонерному фінансуванні кошти залучаються шляхом випуску та продажу акцій, що представляють інтереси власності в організації. На відміну від боргового фінансування, акціонерне фінансування не вимагає погашення. Однак це призводить до розпорошення власності та повноважень, оскільки нові акціонери отримують частину капіталу компанії.

Гранти - це кошти, надані урядом або іншими організаціями, які не потребують повернення. Зазвичай вони присуджуються для конкретних проектів або цілей.

Бюджетування передбачає розробку комплексного плану розподілу фінансових ресурсів протягом визначеного періоду часу. Навпаки, прогнозування передбачає використання історичних даних і ринкових тенденцій для створення обґрунтованих прогнозів щодо майбутніх економічних показників. Бюджетування та прогнозування допомагають організаціям планувати майбутнє та приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Фінансове планування — це не лише встановлення довгострокових фінансових цілей, а й розробка стратегій їх досягнення. Це включає визначення потреб у фінансуванні, оцінку ризиків і створення планів на випадок надзвичайних ситуацій. Ефективне фінансове планування гарантує, що організація не тільки залишається фінансово стабільною, але й може шукати можливості для зростання. Це дороговказ до успіху у фінансовому світі. Моніторинг і контроль витрат передбачає відстеження витрат і забезпечення їхнього перебування в межах бюджету. Це допомагає запобігти перевитратам і гарантує ефективне використання фінансових ресурсів. Регулярні фінансові перевірки та аудити допомагають визначити сфери, де витрати можна скоротити.

Стратегії управління фінансовими ресурсами повинні враховувати методи зниження витрат, що передбачають виявлення та усунення непотрібних витрат. Це може включати перегляд контрактів з постачальниками для отримання кращих ставок, оптимізацію операцій для зменшення відходів і впровадження економічних технологій, таких як автоматизовані системи. Ефективні стратегії скорочення витрат можуть покращити прибутковість і фінансове здоров'я організації. Стратегії підвищення доходу передбачають визначення шляхів збільшення доходу. Це може включати розширення асортименту продукції, вихід на нові ринки та покращення продажів і маркетингових зусиль. Збільшення доходів може забезпечити додаткові фінансові ресурси для зростання та розвитку. Ефективний розподіл ресурсів — це не просто завдання, це стратегічне рішення. Він передбачає встановлення пріоритетів і розподіл фінансових ресурсів у сферах, які забезпечують найвищу віддачу від інвестицій. Це включає інвестування в проекти з високим потенціалом і забезпечення того, щоб усі частини організації мали ресурси, необхідні для досягнення успіху. Розробка цілісного бюджету та фінансового плану має першочергове значення для ефективного управління фінансовими ресурсами. Це передбачає встановлення фінансових цілей, визначення потреб у фінансуванні та розробку стратегій для досягнення цих цілей. Регулярний перегляд та оновлення бюджету та фінансового плану гарантує, що організація залишається на правильному шляху та може адаптуватися до мінливих обставин.

Моніторинг фінансової діяльності передбачає регулярний перегляд фінансових звітів і ключових показників ефективності (KPI) для оцінки економічного стану організації. Це допомагає визначати тенденції, відстежувати прогрес у досягненні фінансових цілей і приймати обґрунтовані рішення. Методи оцінки інвестицій є цінними для оцінки потенціалу повернення інвестицій для різних проектів. Серед цих технік головними є наступні.

Чиста поточна вартість (NPV - net present value). У фінансах чиста поточна вартість (NPV) є важливим показником для вимірювання потенційної прибутковості інвестицій. Оцінка інвестицій передбачає встановлення їх поточної вартості. Це робиться шляхом підсумовування очікуваних майбутніх грошових потоків, створених інвестиціями, та віднімання початкової вартості інвестиції.

Позитивний NPV означає, що інвестиція, за прогнозами, створить фінансовий прибуток, що вказує на її потенційну прибутковість.

Внутрішня норма прибутку (IRR - internal rate of return). IRR — це ставка дисконту, яка прирівнює поточну вартість майбутніх грошових потоків до початкової інвестиції, що представляє очікуваний річний прибуток від інвестицій.

Термін окупності. Період окупності відображає тривалість, необхідну для грошових потоків проекту, щоб компенсувати початкові інвестиції. Як правило, коротші періоди окупності вважаються більш бажаними.

Управління оборотним капіталом. Управління грошовими потоками передбачає моніторинг та оптимізацію надходження та відтоку грошових коштів, щоб гарантувати, що організація може виконати свої фінансові зобов'язання. Це включає в себе прогнозування потреби в готівці, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю та підтримання достатнього резерву готівки.

Управління запасами передбачає підтримку оптимальної кількості сировини, незавершеного виробництва та готової продукції, щоб задовольнити потреби клієнтів без непотрібної зупинки фінансових ресурсів. Це включає в себе впровадження систем і методів контролю запасів, таких як своєчасна інвентаризація (JIT - just-in-time).

Управління кредитами передбачає встановлення політики та процедур для надання кредитів клієнтам і збору платежів. Це допомагає зберегти грошовий потік і зменшити ризик безнадійних боргів. Ефективне управління кредитом включає перевірку кредитоспроможності, встановлення кредитних лімітів і своєчасне виставлення рахунків.

Управління фінансовими ризиками. Виявлення фінансових ризиків передбачає оцінку потенційних загроз економічній стабільності організації. Це включає ризики, пов'язані з ринковими коливаннями, кредитом, ліквідністю та операційними факторами. Проведення оцінки ризиків допомагає організаціям розробити стратегії пом'якшення цих ризиків. Методи пом'якшення фінансових ризиків включають диверсифікацію, хеджування та страхування. Диверсифікація передбачає розподіл інвестицій між різними активами, щоб зменшити ризик будь-якого окремого ризику. Щоб зменшити потенційні втрати, хеджування використовує такі фінансові інструменти, як ф'ючерси та опціони. Страхування захищає від конкретних ризиків, таких як пошкодження майна або відповідальності.

У довіднику Управління з питань фінансової поведінки (FCA - The Financial Conduct Authority) містяться вказівки та правила для фірм, які надають послуги з надання фінансових послуг у Великобританії. Він визначає мінімальні вимоги до фінансових ресурсів, адекватність капіталу та стандарти ліквідності, яким повинні відповідати організації. Мінімальні вимоги до фінансових ресурсів наступні. Організації повинні підтримувати мінімальний рівень фінансових ресурсів, щоб забезпечити свою стабільність і здатність виконувати зобов'язання. Це включає підтримку достатнього капіталу та резервів ліквідності для покриття потенційних збитків і забезпечення безперебійної роботи. Вимоги до достатності капіталу гарантують, що організації мають достатньо капіталу для покриття збитків і продовження діяльності. Вимоги до ліквідності гарантують, що організації мають достатньо ліквідних активів для виконання короткострокових зобов'язань. Дотримання цих правил має першочергове значення для підтримки фінансової стабільності та розвитку довіри інвесторів.

Організації повинні дотримуватися вимог щодо фінансової звітності, включаючи регулярне подання фінансової звітності та звітів до контролюючих органів. Моніторинг відповідності передбачає періодичний перегляд і аудит фінансової практики для забезпечення дотримання нормативних актів. За невиконання вимог можуть бути застосовані штрафні санкції та примусові заходи. Вивчення прикладів успішного управління фінансами може дати цінну інформацію та передовий досвід. Наприклад, компанії, які ефективно управляли своїми фінансовими ресурсами за допомогою стратегічного планування, контролю за витратами та ефективного розподілу ресурсів, досягли довгострокового успіху.

Підприємства можуть покращити своє фінансове управління шляхом впровадження найкращих практик, таких як регулярні фінансові перевірки, оцінка ризиків і стратегічне планування. Інвестиції в програмне забезпечення для управління фінансами та навчання персоналу також можуть підвищити економічні показники та відповідність вимогам.

До проблем в управлінні фінансовими ресурсами, на які варто звернути увагу можна віднести економічні коливання, такі як рецесії та буми, можуть суттєво вплинути на фінансові ресурси організації. Підприємства повинні розробити стратегії для управління цими коливаннями,

такі як створення грошових резервів і диверсифікація потоків доходу у зв'язку з великою вірогідністю регуляторних змін. Нажаль, українське законодавство характерне запровадженням нових законів, податків, інструкцій, вимог відповідності та ще багатьох переважно негативних для малого і середнього бізнесу змін, здатних вплинути на фінансове і інвестиційне планування.

Політичні впливи, такі як зміни в державній політиці та міжнародних відносинах, теж впливають на фінансові ресурси. Організації повинні стежити за політичними подіями та оцінювати їхній потенційний вплив на діяльність та економічну стабільність.

Економічні обмеження, такі як обмежений доступ до фінансування та зростання витрат, можуть заважати фінансовому управлінню. Організації повинні розробити стратегії подолання цих обмежень, такі як підвищення ефективності та пошук альтернативних джерел фінансування.

Фінансові екосистеми в аграрному секторі формуються за рахунок ключових чинників, згрупованих у таблиці 1.

Таблиця 1

Чинники формування фінансових екосистем в аграрному секторі

Інвестиції та фінансування	Залучення інвестицій, кредитних ресурсів і субсидій для підтримки аграрного виробництва. Державна фінансова підтримка через програми дотацій, компенсацій і пільгового кредитування. Розвиток аграрних стартапів і венчурних інвестицій у нові технології.
Цифровізація фінансів	Використання фінансових технологій (FinTech) для автоматизації облікових і платіжних процесів. Платформи цифрового кредитування, мобільні додатки для управління фінансами та блокчейн-рішення для прозорості фінансових операцій.
Мікрофінансування	Надання доступу до мікрокредитів для малих і середніх фермерських господарств, особливо в сільській місцевості. Використання пірингових платформ для фінансування сільгосппроектів.
Агрострахування	Страхові інструменти для захисту врожаю та активів від кліматичних ризиків, економічних потрясінь і форс-мажорних обставин. Цифрові рішення для оцінки ризиків і виплат за страховими випадками.
Експортно-імпортні операції	Розвиток фінансових інструментів підтримки експорту (кредити, гарантії, факторинг). Залучення міжнародних фінансових установ і банків у підтримку агроекспортерів.
Інфраструктурна підтримка	Інвестування у створення логістичної, транспортної та складської інфраструктури. Фінансування проєктів зі створення локальних переробних потужностей.
Фінансова освіта та консалтинг	Проведення навчальних програм для фермерів з питань фінансової грамотності. Розвиток консалтингових послуг для розробки фінансових стратегій і залучення капіталу.
Партнерства та кооперативи	Спільне фінансування через об'єднання фермерів у кооперативи. Партнерства з великими корпораціями та міжнародними організаціями для розробки фінансових програм.

Кожен із цих елементів взаємодіє в рамках єдиної фінансової екосистеми, сприяючи підвищенню стійкості, ефективності та конкурентоспроможності аграрного сектору.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Основними напрямками також є оцінка впливу цифрових фінансових ресурсів на операційний прибуток яка формується з цифрових інструментів фінансування (наприклад, мікрокредитування, онлайн-страхування, платформи P2P-кредитування) у забезпеченні стабільності операційного прибутку сільськогосподарських підприємств. Вплив цифрового фінансування на фінансовий результат сільськогосподарського виробництва підраховується на базі аналізу залежності між впровадженням цифрових фінансових послуг і поліпшенням показників фінансової звітності і визначення взаємозв'язку між доступом до цифрового фінансування та зниженням витрат виробництва. Інноваційною складовою управління фінансами в АПК є дослідження інтеграції цифрових фінансів для забезпечення прозорості та точності фінансових операцій, ступінь впровадження інноваційних моделей управління ризиками за допомогою цифрових рішень і розробка рекомендацій для аграрних підприємств. Інклюзивні фінанси в аграрному секторі — це новий і перспективний підхід до забезпечення доступу до фінансових послуг і продуктів для всіх учасників аграрного сектора, особливо для тих, хто традиційно стикається з труднощами у доступі до фінансування. Цей концепт включає створення умов, за яких малі фермери, сімейні господарства, аграрні кооперативи та інші гравці можуть отримувати необхідні фінансові ресурси для ведення своєї діяльності. Основні аспекти інклюзивних фінансів у аграрному секторі складаються з рівня доступності фінансових послуг, наприклад,

мікрофінансування для малих і середніх фермерів (сезонних кредитів або страхування врожаю), використання мобільних фінансових платформ і електронних гарантій для швидких та ефективних транзакцій, що призведе до зменшення нерівності у доступі до ресурсів між великими агрокомпаніями та дрібними виробниками і розширення можливостей фермерів для інвестування у нові технології, зокрема в умовах кліматичних змін.

Інклюзивні фінанси є важливим інструментом для забезпечення стабільності та розвитку аграрного сектору, особливо у країнах з розвинутими сільськогосподарськими ринками. Формування стратегій впровадження цифрового фінансування для забезпечення сталого розвитку підприємств АПК і надання рекомендацій щодо державної підтримки цифровізації фінансових процесів у сільському господарстві можливе тільки після урахування ризиків та перспектив воєнного стану, дослідженні впливу кризових умов на доступність цифрових фінансів для агропідприємств.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Martens, K.; Zscheischler, J. The Digital Transformation of the Agricultural Value Chain: Discourses on Opportunities, Challenges and Controversial Perspectives on Governance Approaches. *Sustainability* 2022, 14, 3905. <https://doi.org/10.3390/su14073905>
2. Zhang, H. (2024). The Impact of Fintech on The Agricultural Value Chain in Developing Countries. *Highlights in Business, Economics and Management*, 40, 1001-1006. <https://doi.org/10.54097/vge5bz30>
3. Fang, D., & Zhang, X. (2021). "The Protective Effect of Digital Financial Inclusion on Agricultural Supply Chain during the COVID-19 Pandemic: Evidence from China." *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(7), 3202-3217.
4. Gao, X., & Gao, R. (2024). "A study of the impact of digital financial inclusion on the resilience of the agricultural chain." *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 8.
5. Zhao, X., & Zhang, W. (2024). "Digital Financial Inclusion, Land Circulation and High-Quality Agricultural Development: Evidence from China." *Sustainability*, 16(11), 4775.
6. Степаненко С. В. Використання та відтворення ресурсного потенціалу аграрного бізнесу за умов інклюзивної економіки. Науковий погляд: економіка та управління. 2023. № 2 (82). С. 22–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-82-4>
7. Степаненко С. В. Соціальна інклюзія як пріоритет подальшого розвитку аграрного сектору і сільських територій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. Випуск 46. С. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-46-14>
8. Корнієнко Г. С. Агробізнес як правова категорія. Проблеми законності. 2019. Вип. 147. С. 151–162.
9. Chamberlain W. Inclusive businesses in agriculture: Defining the concept and its complex and evolving partnership structures in the field. *Land Use Policy*. 2019. Vol. 83. P. 308–322.
10. Павлов О. І., Дідух С. М., Барвіненко В. Д. Агропродовольчі холдинги як драйвери інклюзивного розвитку сільсько-міських агломерацій. Соціально-правові студії. 2020. № 4 (10). С. 135–142.
11. Zamlynskyi V., Kryukova I., Chukurna O., Diachenko O. Digital Transformation as a Tool for Implementation of the "Green Deal" Concept in the National Economy of Ukraine. *Green Sustainability: Towards Innovative Digital Transformation. Lecture Notes in Networks and Systems*. 2023. Vol. 753
12. Замлинський В. А., Осик С. В., Замлинський Я. В. Циркулярна економіка в контексті перспектив конкурентоспроможності України. Економічний вісник Причорномор'я. 2023. № 4. С. 28–43. URL: <https://www.ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/51/44>
13. Olmedo L. and O'Shaughnessy M. Community-Based Social Enterprises as Actors for Neo-Endogenous Rural Development: A Multi-Stakeholder Approach. *Rural Sociology*. 2022. Vol. 87 (4). P. 1191–1218. DOI:10.1111/ruso.12462
14. Чуницька, І., Богріновцева, Л. (2023). Вплив цифрових технологій на розвиток фінансового ринку України. Економіка та суспільство, (49). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-60>

REFERENCES:

1. Martens, K.; Zscheischler, J. The Digital Transformation of the Agricultural Value Chain: Discourses on Opportunities, Challenges and Controversial Perspectives on Governance Approaches. *Sustainability* 2022, 14, 3905. <https://doi.org/10.3390/su14073905>
2. Zhang, H. (2024). The Impact of Fintech on The Agricultural Value Chain in Developing Countries. Highlights in Business, Economics and Management, 40, 1001-1006. <https://doi.org/10.54097/vge5bz30>
3. Fang, D., & Zhang, X. (2021). "The Protective Effect of Digital Financial Inclusion on Agricultural Supply Chain during the COVID-19 Pandemic: Evidence from China." *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(7), 3202-3217.
4. Gao, X., & Gao, R. (2024). "A study of the impact of digital financial inclusion on the resilience of the agricultural chain." *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 8.
5. Zhao, X., & Zhang, W. (2024). "Digital Financial Inclusion, Land Circulation and High-Quality Agricultural Development: Evidence from China." *Sustainability*, 16(11), 4775.
6. Stepanenko S. V. (2023) Vykorystannia ta vidtvorennia resursnoho potentsialu aharnoho biznesu za umov inkluzyvnoi ekonomiky [Use and reproduction of the resource potential of agrarian business under the conditions of an inclusive economy]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia – Scientific view: economics and management*, no. 2 (82), pp. 22–27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-82-4>
7. Stepanenko S. V. (2023) Sotsialna inkluziia yak priorytet podalshoho rozvytku aharnoho sektoru i silskykh terytorii [Social inclusion as a priority for the further development of the agricultural sector and rural areas]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and the world economy*, vol. 46, pp. 77–82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-46-14>
8. Korniienko H. S. (2019) Ahrobiznes yak pravova katehoriia [Agribusiness as a legal category]. *Problemy zakonnosti – Problems of legality*, vol. 147, pp. 151–162.
9. Chamberlain W. (2019) Inclusive businesses in agriculture: Defining the concept and its complex and evolving partnership structures in the field. *Land Use Policy*, vol. 83, pp. 308–322.
10. Pavlov O. I., Didukh S. M., Barvinenko V. D. (2020) Ahroprodovolchi kholdynhy yak draivery inkluzyvnoho rozvytku silsko-miskykh ahlomeratsii [Agro-food holdings as drivers of inclusive development of rural-urban agglomerations]. *Sotsialno-pravovi studii – Social and legal studies*, no. 4 (10), pp. 135–142.
11. Zamlynskyi V., Kryukova I., Chukurna O., Diachenko O. Digital Transformation as a Tool for Implementation of the “Green Deal” Concept in the National Economy of Ukraine. *Green Sustainability: Towards Innovative Digital Transformation. Lecture Notes in Networks and Systems*. 2023. Vol. 753
12. Zamlynskyi V.A., Osyk S.V., Zamlynskyi Ya.V. Circular economy in the context of the prospects of competitiveness of Ukraine. *Economic Bulletin of the Black Sea Coast*. 2023. No. 4. P. 28–43. URL: <https://www.ebsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/51/44>
13. Olmedo L. and O'Shaughnessy M. (2022) Community-Based Social Enterprises as Actors for Neo-Endogenous Rural Development: A Multi-Stakeholder Approach. *Rural Sociology*, vol. 87 (4), pp. 1191–1218. DOI:10.1111/ruso.12462
14. Chynytyska, I., & Bohrinovtseva, L. (2023). The influence of fin tech on the development of the financial market of UKRAINE. *Economy and Society*, (49). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-60>

FINANCIAL RESOURCES AND THEIR TRANSFORMATION UNDER THE INFLUENCE OF DIGITALIZATION OF MODERN AGRIBUSINESS

LIVINSKYI Anatoliy¹, BLYZNYUK Tetyana², STEPANOV Mykola¹

¹Odessa State Agrarian University

²Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

The results indicate a "transitional period", when the management of financial resources gradually becomes the driver of the digital transformation of agribusiness. In the context of martial law, this period requires additional incentives, among which we proposed the introduction of government programs to subsidize digital technologies in agriculture, the development of infrastructure for access to digital finance in remote regions, and the provision of stable financial regulation to mitigate the negative impact of digital technologies - finances for the economic activity of agribusinesses. Effective financial regulation weakens the negative impact and creates conditions for accelerating adaptation to digital innovations. Promoting digital finance in emerging agricultural and food markets is important to most agribusinesses seeking qualitative development. Considering the risks of martial law when implementing digital technologies is a key aspect of improving the effectiveness of these initiatives. Comprehensive measures to reduce the impact of crisis conditions can become the foundation for the sustainable development of Ukrainian agribusiness. To increase food security, efficient production, processing, and sale of agricultural products, forming an uninterrupted supply chain is important for ensuring the quality and sufficiency of food products and reducing food waste.

Agricultural enterprises play a crucial role, and the growth of operating income plays a vital role in ensuring rhythmic functioning while at the same time indicating the quantity and quality of the market supply of food.

Thus, this study aims to examine the impact of digital financing on the management of agricultural enterprises by analyzing the impact of digital financing on the operating profit and financial performance of agricultural production. The study shows that digital financial resources help to increase the operating income and financial performance of agricultural production and contribute to increasing the operating income of agriculture by increasing the supply of financing, accelerating the liquidity of stocks, and supporting investments. In addition, inclusive digital finance is more effective for the growth of agricultural activity due to its spread to all areas of the global economy.

Keywords: digital finance, agro-industry, digital transformation, agribusiness of Ukraine, financial resources, inclusiveness, martial law risks, financial ecosystem.